

Statens vegvesen, Vegdirektoratet
v/ vegdirektør Olav Søfteland
Postboks 8142 Dep
0033 OSLO

Deres ref

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2004/204-5 BSD/RVB

Dato
12.03.2004

OVERSENDELSE AV FORELØPIG KONTROLLRAPPORT - HELAUTOMATISK BOMSTASJONER I TØNSBERG OG BERGEN

Datatilsynet viser til tidligere korrespondanse i anledning saken. Tilbakemeldinger på Deres brev av 2. februar då, anses gitt med denne oversendelsen.

Datatilsynet gjennomførte 17. og 18. februar 2004 tilsyn med Bro & Tunnelselskapet AS sin behandling av personopplysninger i forbindelse med innkreving av bompenger for bompengeanleggene i Tønsberg og Bergen. Tilsynene ble gjennomført i medhold av personopplysningsloven § 42 tredje ledd nr 3.

Datatilsynet har utarbeidet en foreløpig kontrollrapport fra tilsynene. Denne følger vedlagt.

Nedenfor følger konklusjonen på de temaene Datatilsynet tok opp på tilsynene. For en mer inngående drøftelse av de forskjellige punktene, vises til de korresponderende punktene i rapporten.

I rapportens punkt 1 og 2 beskrives bakgrunn for og gjennomføring av tilsynene.

Et sentralt spørsmål for Datatilsynet under tilsynene var å plassere behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven § 2 nr 4. Med behandlingsansvarlig menes; *"den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes"*.

Datatilsynet har drøftet dette i rapportens punkt 3 og har kommet til at Statens vegvesen er behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven § 2 nr 4.

Bompengeselskapene i Tønsberg og Bergen vil etter dette være å anse som databehandlere etter personopplysningsloven § 15. Disse vil igjen bruke annen databehandler til å utføre driften av innkrevingen, gjennom driftsselskapet Bro & Tunnelselskapet AS.

I denne sammenheng vil Datatilsynet bemerke at Bro og Tunnelselskapet AS synes å ha en bevisst og reflektert holdning til den behandling av personopplysninger som gjøres hos dem. Dette gjenspeiles i deres internkontrollsystem.

I rapportens punkt 4 beskrives og vurderes de ulike betalingsalternativene det er lagt opp til i de helautomatiske bomstasjonene. Den anonyme løsningen beskrives i punkt 6), se også nedenfor.

Med unntak av den anonyme løsningen, har Datatilsynet ingen merknader til betalingsalternativene som sådan.

Krav til behandlingen av personopplysninger

Personopplysningsloven setter en del krav til behandling av personopplysninger. Disse er vurdert i rapportens punkt 5.

Hva som er relevante opplysninger å samle inn om bilister som ønsker abonnement vurderes i punkt 5.3. Datatilsynet er kommet til at innsamling av bankkontonummer ved avtaleinngåelsen, for de tilfeller der forskuddsbetalte midler skal tilbakeføres ved oppsigelse av avtalen, ikke er relevant.

Datatilsynet ber derfor om at innsamling av bankkontonummer ved tegning av abonnement opphører. Det er tilstrekkelig at dette skjer i forbindelse med utarbeidelse av nye skjemaer eller når det skal trykkes flere eksemplarer av eksisterende kontraktsformular. For avtaleinngåelse over Internett må opplysningen fjernes så snart som praktisk mulig. Registrering og videre bruk av bankkontonummer som er fylt ut på abonnementsskjemaet må imidlertid opphøre straks.

Det ble under tilsynsmøtet etterlyst klare retningslinjer fra Datatilsynet for når Bro & Tunnelselskapet kan utlevere personopplysninger. Datatilsynet har i punkt 5.4 kommet med en slik avklaring i forhold til politiet og andre instanser.

Datatilsynet har i tidligere korrespondanse med Statens vegvesen, kommet med en uttalelse om at spesifiserte oversikter over passeringsopplysninger (innsyn) må gis til abonnentene i AutoPASS-ordningen vederlagsfritt. I punkt 5.5 er denne uttalelsen moderert noe. Til grunn for modifiseringen er en henvendelse fra Bro & Tunnelselskapet i etterkant av tilsynet, og den nye forskriften som gjelder teleselskaper (forskrift 16.02.2004 nr 83 om elektronisk kommunikasjon).

Fra Bro & Tunnelselskapet AS sin side ble det under tilsynsmøtet uttrykt et ønske om retningslinjer når det gjelder hvor lenge passeringsopplysninger kan oppbevares. Datatilsynet har uavhengig av tilsynene i Tønsberg og Bergen sett at det er et behov for retningslinjer/anbefalinger for en slettefrist. Vårt inntrykk er at sletteregelen i personopplysningsloven praktiseres svært ulikt ved de ulike bompengeselskapene.

Datatilsynet mener at det i utgangspunktet bør være tilstrekkelig med en slettefrist på en tre måneder. Se for øvrig punkt 5.6

Det anonyme alternativet – ”anonym konto”

Det anonyme alternativet er vurdert i rapportens punkt 6. Datatilsynets erfaringer fra befarings i henholdsvis Tønsberg og Bergen vurderes sammen med tilgjengelig informasjon om alternativet, både i brosjyrer, på Internett, informasjonstelefoner, på utsalgsstedene og på innfartsveiene til de to byene. Et viktig vurderingstema er også hvor tilgjengelig det sporfrie alternativet er for bilistene rent fysisk. Prisen for den

enkelte bruker er også av betydning ved vurderingen av om det foreligger et reelt alternativ.

I punkt 6.1 beskrives den anonyme løsningen. Ut fra den beskrivelsen Datatilsynet har lagt til grunn, vil alternativet teknisk sett tilfredsstille kravet til anonymitet. Ved riktig bruk av brikken vil det ikke registreres passeringsdata som kan knyttes til enkeltpersoner.

Informasjon

Informasjonen om det sporfrie alternativet er beskrevet i punkt 6.3.1. Datatilsynet er av den oppfatning at det sporfrie alternativet er betydelig underkommunisert. For bilister på gjennomreise og tilfeldig passerende foreligger ikke tilstrekkelig informasjon om anonym brikke som et alternativ.

Tilgjengelighet

Den anonyme brikkens tilgjengelighet er vurdert i punkt 6.3.2. Datatilsynet har funnet at den anonyme brikken, på tilsynstidspunktet, ikke kan skaffes på samme måte som den ordinære AutoPASS-brikken. Under tilsynsmøtet ble det opplyst at dette var man i gang med å utbedre. Datatilsynet forutsetter at dette nå er utbedret.

For bilister som er på gjennomreise eller er tilfeldig passerende er det etter Datatilsynets oppfatning et selvsagt krav at den som ønsker et sporfritt alternativ ikke skal måtte behøve å foreta registrert passering inn til byen for å skaffe en anonym brikke. Den anonyme brikken må derfor være lett tilgjengelig på bensinstasjoner eller annet salgssted utenfor de enkelte bomstasjonene.

Pris

Det ligger utenfor Datatilsynets myndighetsområde å detaljregulere prisnivået, punkt 6.3.3, for den anonyme brikken. Det er likevel slik at dersom ordningen skal kunne anses som et reelt alternativ for trafikantene, må prisen for anskaffelse av, og passering med, den anonyme brikken ikke stå i et vesentlig misforhold til de øvrige alternativene.

Ved bruk av anonym brikke gis det ikke noen form for rabatt. Dette til tross for at vi, slik systemet er blitt forklart Datatilsynet, ikke kan se noen tekniske hindringer i veien for å likestille abonnenter som benytter AutoPASS-brikke og bilister med anonym konto.

Den anonyme brikken er ved kjøp ”ladet” med 30 klipp. Det er ikke mulig å kjøpe anonym brikke som er ladet med færre klipp. En slik ordning innebærer ikke uforholdmessige kostnader for den kundegruppen som bor eller *ferdes jevnlig* i området. Det kan antas at denne gruppen i løpet av relativt kort tid vil bruke opp de forhåndsloadede klippene, eventuelt at de kan nyttiggjøre seg brikken over et lengre tidsrom.

Dette stiller seg imidlertid annerledes for *tilfeldige forbipasserende* og andre som mer sporadisk vil passere den aktuelle bomringen. Datatilsynet mener at det må anses som en uforholdmessig stor kostnad at disse er nødt til å kjøpe 30 klipp for å foreta én passering. Det vil selvsagt være slik at de resterende klippene kan benyttes ved eventuelle nye passeringer i området. Etter Datatilsynets oppfatning kan man

imidlertid ikke legge til grunn at kunden vil ha nytte av eller behov for de resterende klippene. For denne gruppen av bilister vil den anonyme brikken ikke være et egnet sporfritt alternativ.

Datatilsynet har også tatt med i vurderingen at bilister med såkalt fritaksgrunn ikke har mulighet til å velge å ferdes uten å legge igjen spor. Det samme gjelder til en viss grad bilister med metallisert frontrute.

Konklusjon – anonym konto

Den anonyme brikken fremsto ikke på tilsynstidspunktet som et reelt sporfritt alternativ.

Konsesjonsplikt

Datatilsynet har i punkt 7 oppsummert den foreløpige rapporten med at behandlingen av personopplysningene ved helautomatiske bomstasjoner vil bli underlagt konsesjonsplikt etter personopplysningsloven § 33, 2.ledd.

Det anses som et grunnleggende prinsipp i et demokratisk samfunn å kunne ferdes uten å legge igjen spor. Det er ikke mulig slik den anonyme løsning er lagt opp per i dag. Etter Datatilsynet vurdering er det åpenbart at behandlingen *”krenker tungtveiende personverninteresser”*, så lenge det ikke finnes en reell valgmulighet for hvorvidt man vil legge igjen spor eller ikke.

Dersom den anonyme løsningen utbedres i samsvar med Datatilsynets merknader i kontrollrapporten, jf også ovenfor, vil slik konsesjonsplikt ikke pålegges.

Eventuelle konsesjonsvilkår vil utformes nærmere etter at Datatilsynet har mottatt tilbakemeldinger på den foreliggende foreløpige kontrollrapporten.

Samordnet betaling i AutoPASS-systemet

Under tilsynsmøtet ble behandling av personopplysninger i samordnet AutoPASS-systemet tatt opp som et tema. Dette er omhandlet i rapportens punkt 8.

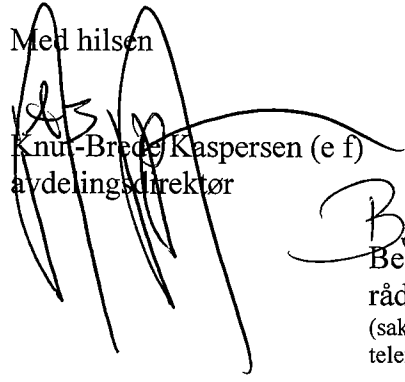
I denne sammenheng ønsker Datatilsynet en redegjørelse fra Statens vegvesen, på hva som er gjort fra de ulike bomstasjonenes side for å informere eksisterende abonnenter om samordnet betaling og at de kan reservere seg mot at deres brikke skal kunne benyttes i andre bomstasjoner.

Uttalelse fra virksomhetene

Datatilsynet ber om skriftlig tilbakemeldinger på den varslede konsesjonsplikten og de øvrige deler av den foreløpige rapporten **innen 16. april**.

Datatilsynet imøteser en samlet tilbakemelding fra de tre partene.

Med hilsen

Knut-Brege Kaspersen (e f)
avdelingsdirektør

Beate Sire Dagslett
rådgiver
(saksbehandler,
telefon 22 39 69 00)

Vedlegg: Foreløpig kontrollrapport

Kopi: Bro & Tunnelselskapet, v/Tore Skulstad, Pb 2623 Møhlenpris, 5836 Bergen
Tønsberg Hovedvegfinans, v/Sigmund Aasly, Rådhusgt 1, 3016 Drammen
Bergen Bompengeselskap, v/ Jan Otto Evjen, Bergen Kommune, Rådhusgt. 10 5014
Bergen